

KAZAZCILIK

Kazaz ustamız M.Emin GÜNGÖR'e göre kazazcılık;
İpek ipliğin el ile bükülerek işlenmesine "Kazzazlık" denilmektedir.
"Kazzaz Pazarı" denilen kapalı çarşıda (Bedesten) eskiden 30-40
dükkânda sürdürülen bu tarihi sanat günümüzde aynı çarşıdaki bir iki
usta tarafından yaşatılmaya çalışılmaktadır.

100-150 yıl kadar önce ipekçilik Urfa'da önemli bir sektör durumundaydı. Bugün Urfa bahçelerinde görülen çok sayıdaki dut ağacının zamanında ipek böcekçiliğinde kullanıldığı yaşlılar tarafından söylenilmektedir.

İggal

ZAP

ZAKÜ

Kazzazlık Ürünleri

İnci Saplama: İnci tanelerinden oluşan, Şanlıurfa kadın takıları arasında önemli bir yeri olan ve “Kelep” denilen boyun takısının incilerin “korlar” (sıralar) halinde ince ibrişimlere “saplanması”na (geçirilmesine) inci saplama denilmektedir.

Kaytan: Kaba ibrişimden örülmüş, 1-2 cm. eninde, 1-1,5 m. uzunluğundaki şeritlere “kaytan” denilmektedir.

Cep Saati ve Tabanca Kaytanı: Kaba ipekten 1 cm. genişliğinde örülür.

Kor Kaytanı: Sarı renkli ipekten 2-3 cm. genişliğinde örülerek üzerine altın liralara dizilir. Kadınlar tarafından boyuna takılır.

Saç Bağı: Siyah renkte ipek ipliklerinin kadın saçı görünümünü verecek şekilde örülerek uç kısımlarına yedi renkte püsküller bağlanmasına “saç bağı” denilmektedir. Köylü kadınlar tarafından başın arkasına takılan saç bağı suni bir saç görünümünü verir.

Puşu Püskülü: İpekten yapılan bu püsküller, eskiden Şanlıurfa’da aba tezgâhlarında ipekten dokunan ve “Sırmalı Puşu” denilen erkek başörtülerinin çevresini süslemede kullanılırdı.

Tespih Püskülü: Tespih tanelerinin renkleri ile uyumlu olarak ipek iplikten yapılır.

Sırma Şerit: Gümüş sırmalarla (tellerle) işlenen bu şeritler, köylü kadınlar tarafından başa takılan ve "Köfü" denilen başlıklara dikilirdi.

İggal: Puşuyu başa tutturmaya yarayan, yün veya ipekten yapılmış yuvarlak formlu başlığa İggal denilmektedir. Yassı ve Top olmak üzere iki türü vardır.

Yassı İggal: Deve veya koyun yönünden yapılmış ipler, 30-40 sıra halinde ve başa geçecek genişlikte yuvarlak biçimde bağlanır; bu ipler 5 cm. ara ile 2 cm. genişlikte sarılarak boğumlanır. Bir yassı iggal'de büyüklüğüne göre 6-7 boğum bulunmaktadır. Yassı iggalin arkasından iggal yününün renginde, uçları püsküllü dört sıra ip sarkmaktadır.

Deve yününden yapılan iggalların baş ağrısını aldığına Araplar tarafından inanılmaktadır.

Kazzazlıkta Kullanılan Aletler

“İş Ağacı” denilen alet kazzazlıkta kullanılan tek ve en önemli alettir. Kazaz ustası bütün işlerini bu basit alet üzerinde yapmaktadır. İş Ağacı, 40 cm. uzunluğunda, 15 cm. enindeki yassı bir tahtanın üzerine dikine yerleştirilen 30 cm. uzunluğunda, 3 cm. çapında yuvarlak bir ağaçtan ibarettir. Yuvarlak ağacın baş kısmı iplikleri tutacak şekilde boğumludur. Yassı tahta diz altında sıkıştırılarak örülecek ipek iplikler dik ağacın baş kısmındaki boğuma tutturulup püskül, iggal ve keytan yapımı gerçekleştirilir. Tarihi çok eskilere dayanan bu sanatın bilinen en eski ustaları Kazzaz Ali İpek, Kazzaz Bekir, Kazzaz Mustafa, Kazzaz Halil İpek, Kazzaz Mustafa İpek ve Kazzaz İbrahim Pamukçudur. Urfa’da kazzazlıkla iştigal eden bazı aileler “İpek”, “İpekçi” “Kazzaz”, “Ören” ve “Örer” soyadlarını almışlardır. Kazzazlık sanatının günümüzdeki son ustası 90 yaşındaki Abdurrahman İpek’tir.

Ustamız ve öğrencileri tarafından yapılmış olan örneklerimiz.

